КОМИТА И...

Паметникът в центъра на Бели мел

От стр. 3

По време на мандата му, по негово предложение, Фердинандският общински съвет взема решение за направата на чешма с 10 чучура на извора в местността Баира. Последните документи, които подписва като кмет, запазени и до днес, са две заповеди от 1902 г. След напускането на кметския пост Ангел Иванов остава общински съветник. Умира през 1932 г.

По повод 50-годишнината от Освобождението, улицата, на която старият опълченец е построил къща и живял с многолюдното си семейство, е наименувана „Опълченска“ в негова чест. За съжаление малката скромна къщурка с открита веранда не е издържала на напора на времето и е съборена. От нея са запазени скрин, книги и огледало.

По-важно обаче е нещо друго – споменът за опълченеца Ангел Иванов Въцов от Бели мел. Помнят го не само неговите наследници, но и всички, които милеят за България. Паметникът в центъра на селото, издигнат в негова чест, е знак, че за героите забрава няма, така, както ни е завещал Иван Вазов. †

Веселина ***БАШОВА***

След проливен дъжд...
"Сим" съм на земя
прекрасна.
*****
Негативно "да "...
Дробя козе сирене
в попарата на сина ми.
*****
Светулка...
ще взема кафе
и за сестра ми.
*****
Знам как
миришат овцете ти,
пътуващ учител.
*****
Приближавам се
до своята голяма любов,
Черно море.
*****
Сирене
за мишките –
у хората
*****
Баща с метър...
Колко ли е дълъг
млечният път?
*****
Стадото овце
на милия ми дядо –
разхождам облаци.
*****
Прохождащ ден...
Излизам в парка
без крачкомер.
*****
Пирон в стената...
Излизаш от рамките
на снимката.
*****
Татуировки...
по-шарен е петелът
от кокошката. †

КОМИТА И КМЕТ

Ген. Георги ***ПЕТРОВ***

Много са честните и достойни българи, воювали за свободата на своето отечество, а след това го изграждали и работели за неговия просперитет и утвърждаване като свободна европейска държава. Един от тях е Ангел Иванов Въцов от село Бели мел, област Монтана.

Какво разказват архивите за него? Комита, опълченец, кмет на Кутловица /дн. Монтана/. Роден е в село Бели мел през 1851 г. От малък останал сирак и отгледан от роднини. Най-малкият е от четиримата братя. Имал буен и свободолюбив характер. След свада с турците заради красива българска девойка напуска родното село и отива във Видин при баща си, слуга на местен чорбаджия. Започва работа като хлебар. През 1876 г. се присъединява към четата на войводата Панайот Хитов, която се оттегля по билото на Балкана в Сърбия и взема участие в Сръбско-турската война от 1876 г. Запазено е свидетелство, издадено от канцеларията на сръбския княз Милош Обренович, за награждаването му с медал за храброст. След неуспеха на военните действия, заедно с други поборници, през ранната пролет на 1877 г. преминава Дунава и се присъединява към българската емиграция в Румъния. Установява се в град Плоещ, където вече се сформира българското опълчение.

Ангел Иванов взема участие в Руско-турската освободителна война като опълченец в състава на Шеста българска дружина. В нея служи от 9 април 1877 до 17 юни 1878 г. Като редник участва в сраженията с турците при с. Уфлана /днес Ветрен/ и с. Лаханли, Старозагорско, при с. Палици, Търновско и при Шейново, където е разгромена и пленена армията на Вейсел паша. Взема участие в зимното преминаване на Стара планина в края на декември 1877 г., в конвоирането на пленници и унищожаването на турски разбойнически шайки. След примирието между Русия и Турция, Шеста българска дружина с командир майор Беляев се установява в Пловдив. На 17 юли 1878 г. Ангел Иванов е уволнен като доброволец по негова молба. В издаденото по този повод свидетелство е отбелязано, че той е имал добро поведение, не е раняван и не е напускал доброволно частта си. За добросъвестна военна служба редник Ангел Иванов е получил възпоменателен медал.

Избира да живее в Берковица. През 1885 г. взима участие в Сръбско-българската война. В малкото планинско градче е стражар и кафеджия. По-късно, като мнозина преселници, се установява в Кутловица и продава в с. Кайлово, Никополско, 30 декара земя, дарена му като опълченец. По тогавашните порядки получава и еднократна парична помощ от 180 лева.

Заселването му в Кутловица вероятно става между 1887-1889 г. По това време вече се е задомил и закупува 10 декара ниви. Негова съпруга е Катерина Колова Господинова от рода Герговци в с. Мала Кутловица. Семейството на Ангел е голямо – двама сина, Найден и Виден, и две дъщери, Камена и Райна. Според имотния регистър от 1896 г. той вече притежава къща, кошара, 1000 кв. м. място, 20 декара и 2 ара ниви, 6 декара градини, 17 декара ливади, 2 декара лозе, 2 вола и 3 свине. Една част от имотите обработвал, за да осигури прехраната на семейството си, а друга част отдавал под наем и на изполица.

През 1901 г. Ангел Иванов е избран за кмет на гр. Фердинанд /дн. Монтана/. Докато управлявал града, не се разделял със своята опълченска униформа, медалите за храброст и сабята си. Така решавал градските дела, изслушвал молбите на съгражданите си и вземал бързи решения. Започвал деня си с молитва за България. Бил честен и сърдечен човек, винаги издигал в култ патриотичните идеи.

Продължава на стр. 10

СРЕДИЩЕ НА КУЛТУРА

И тази година Искрец за пореден път защити името си на стар културно-просветен център. Не, не преувеличаваме ни най-малко. През миналия век в Искрец се помещава Околийското училище, в което учат деца дори и от София. Самото то е наследник на по-старо просветно дело, водещо началото си още от тъмните години на Робството.

Днес Искрец е със завидна културна програма, в която място намират както общонационалните празници и традиционните селски тържества, така и самостоятелните изяви на местни автори. В основата на всички тях стоят наши самобитни и национални традиции, както и достойните за почит български символи, личности и дати…, защото народ, който не помни и не знае историята си, няма и бъдеще.

Постоянен носител и генератор на творческите сили на Искрец е неговото читалище „НЧ Възраждане 1928“, с председател Васил Дойчев и неуморните негови служители Ирина Радославова и Красимира Гелкова.

За разнообразяването на културната програма се грижи и Художествено-творческият клуб „Искри”, който съвсем скоро ще отбележи своята двайсетгодишна дейност.

Един от съоснователите на клуба, известният краевед, писател и поет – Боян Балкански, през тази година направи две представяния на своята нова книга „От Балкана до африканската савана“. Първият път срещата се състоя в общинския център Своге, а по-късно – и в Искрец. Те бяха водени от Людмила Петрова и Снежана Костадинова, председател на ХТК „Искри“. Тези, които присъстваха имаха възможността да се насладят на увлекателните и сладкодумни разкази на автора за дългогодишната му професионална дейност в Близкия изток и Африка, както и за много тамошни и наши забележителности и известни личности.

Особен интерес предизвика разказът от първо лице за слабоизвестния Пеньо Бомбето, строителят на паметника „Шипка“, чието познанство с автора става повод за описването на твърде интересната история около построяването на националната светиня.

Не се пропускат националните дати, свързани с освобождението на селото през декември, както и денят на независимостта на 22-ри септември. Освен с възстановки на историческите събития, празниците се отбелязват с богата художествено-творческа програма и участие на всички самодейни състави и приятели отблизо и далеч.

Продължава на стр. 9

СРЕДИЩЕ НА КУЛТУРА

От стр. 4

С богата творческа програма и гости от други населени места, съвместно с ОУ „Св. Иван Рилски“ бе отбелязан 24-ти май, денят на българското слово и книжнина.

С голяма радост на тези и всички други мероприятия в Искрец, наред с националния химн и „Върви народе възродени“, всички се наслаждаваме и на мелодичния и звучен химн на селото, написан по текст на Боян Балкански и музика на Кирил Белов, който бе официално приет и утвърден.

Снагата ти, облегната в Понора,
с килим от билкови треви и цвят,
и в Мала планина с Божица морна,
де в резедаво пламъци горят.

Над теб синее небосвода денем,
а нощем свети с въглени очи.
Реката ти към Искър устремена,
разглася с ек човешките съдби.

Тук черквите, ведно със манастира,
вековни спомени пред нас таят-
за мъки , радости, просветни дири
на вси предци по земния им път.

Искри искрят и днес от пещи древни
в перото на художник и поет,
в очите на девици с блага ревност,
в духа на всеки с Божи дар обзет.

R.
Ний сме ведри, горди искречани,
че родени сме във този край.
Тук земята е мехлем за рани.
Пазим зорко земния ни рай!

По-късно през юни се състоя поредният народен събор „Фолклорни ритми в полите на Балкана”, с. Искрец 2023 г. Той се организира в първата неделя след Петдесетница – на всички светии, по народному наречена Пресвета. Тогава е и традиционният събор на селото.

С организирания фестивал, този традиционен празник не само че се затвърди, но и се обогати с над тридесет участника от цяла България.

Това не са единствените културни мероприятия в китното ни село. С общите усилия на читалището, училището и Художествено-творческия клуб, духовността не се губи, куражът не пада, а нови инициативи съвсем не липсват.

Запазваме си правото и възможността да разкажем за театралната дейност в с. Искрец в следващия брой. †

(От ХТК „Искри“)